

Grønlandere i udsatte positioner oplever ringere retssikkerhed i mødet med offentlige myndigheder i Danmark

Ny rapport fra Justitia konkluderer, at grønlandere i udsatte positioner oplever at have en dårligere retssikkerhed end øvrige udsatte borgere i mødet med de offentlige myndigheder i Danmark. I nogle tilfælde risikerer udsatte grønlandere endda at ende i en endnu mere udsat position efter ankomsten til Danmark.

Grønland er en del af det danske rigsfællesskab, og grønlandere har som danske statsborgere samme rettigheder som andre danskere. Udsatte grønlandere i Danmark oplever dog flere udfordringer end andre udsatte borgere i deres møde med de offentlige myndigheder, særligt i forbindelse med flytning til Danmark. En del grønlandere, herunder grønlandere, der også befandt sig i en udsat position i Grønland, ender i nogle tilfælde med at blive endnu mere udsat i Danmark, fordi det danske samfund ikke i tilstrækkeligt omfang formår at gribe dem.

Justitia ønsker med denne rapport at sætte et nyt og mere bredspektret fokus på at forbedre herboende udsatte grønlanderes retssikkerhedsmæssige forhold og muligheder for at udøve deres rettigheder i Danmark.

Justitias rapport viser, at udsatte grønlanderes forringede retsstilling bl.a. kan skyldes, at de mødes af offentlige myndigheder, der har en klar forventning om, at de kan tale dansk, selvom mange grønlandere har et begrænset dansk sprog eller slet ikke taler dansk, ligesom deres non verbale kommunikation er anderledes. Samtidig er sagsbehandlerne ikke altid opmærksomme på, at grønlandere kommer fra et andet og mindre digitalt offentligt system i Grønland og derfor kan have vanskeligere ved at navigere i både analoge og digitale offentlige systemer i Danmark. Udsatte grønlandere risikerer derfor at måtte opgive deres rettigheder eller få en mindre fyldestgørende sagsbehandling.

Eksempler på udfordringer for grønlandere i udsatte positioner

- I dialogen med myndigheder kan grønlandske borgere blive misforstået på grund af et anderledes non-verbalt sprog.
- Retten til tolkebistand benyttes ikke i tilstrækkeligt omfang.
- Danske juridiske begreber som f.eks. "frivilligt samtykke" kan være vanskelige at forstå for grønlandere

"Det er afgørende for borgernes tillid til retsstaten," siger Justitias direktør Birgitte Arent Eiriksson, "at de offentlige myndigheder behandler alle borgere lige for loven og med respekt for deres rettigheder. Lovgivningsmæssigt er udsatte grønlandere ligestillet med andre udsatte danske statsborgere, men sådan er det ikke altid i praksis. Det er ikke kun et problem for den enkelte borger, men også for retsstaten, at myndighederne ikke kan tilbyde den samme grad af retssikkerhed, uanset hvor i rigsfællesskabet man kommer fra."

Udsatte grønlandske borgere oplever, at deres rettigheder krænkes af de offentlige myndigheder, så borgerne f.eks. ikke får udbetalt de sociale ydelser, som de har ret til.

Justitias undersøgelse viser bl.a., at det kan være vanskeligt for udsatte grønlandere at få udbetalt den kontanthjælp, som de er berettiget til. Det skyldes, at kommunerne i praksis henviser tilflyttende grønlandere til den kommune, hvor ansøgeren senest var folkeregisterregistreret, selvom det efter reglerne er opholdskommunen i Danmark, der skal yde hjælpen. Sagsbehandlingstiden risikerer derved at blive væsentligt forlænget, og nogle personer opgiver helt at søge om hjælp.

Ved udbetaling af forskellige typer af pension stilles der i lovgivningen krav om dokumentation for borgerens tilknytning til arbejdsmarkedet i rigsfællesskabet, men det kan være særdeles svært for grønlandere i udsatte positioner, særligt tilflyttere, at fremskaffe sådan dokumentation, f.eks. fordi ikke alle skatteoplysninger fra Grønland findes digitalt.

Også i forhold til at skaffe sig en bolig i Danmark oplever grønlandere i udsatte positioner en række barrierer, og midlertidige boformer på f.eks. herberger kan øge risikoen for social udsathed.

"Det er selvfølgelig afgørende, at grønlandere i udsatte positioner er i stand til at leve op til de processuelle krav, som offentlige myndigheder stiller for at få ydelser og anden hjælp, og at der ikke stilles unødvendige barrierer op i adgangen til den bistand, som borgeren har behov for og ret til. Hvis det bliver for vanskeligt, vil der være nogen, som opgiver undervejs, hvilket vil forværre deres situation yderligere," forklarer direktør Birgitte Arent Eiriksson.

Justitia fremsætter i rapporten en række anbefalinger, som har til formål at forbedre retssikkerheden for grønlandere i udsatte positioner og styrke deres muligheder for at udøve deres rettigheder.

"Justitia anbefaler blandt andet, at myndighederne i højere grad uddannes og forberedes til at varetage grønlandske borgeres sagsbehandling, så de allerede eksisterende rettigheder benyttes og udøves efter hensigten. Sådanne forbedringer vil kunne bidrage til at afhjælpe nogle af de problemer, der opstår i sagsbehandlingen, og derved sikre en bedre og mere effektiv sagsbehandling. Dertil kommer de menneskelige gevinster ved at forbedre udsatte grønlanderes retssikkerhed og skabe mere reel lighed mellem grupperne" fortæller Justitias chefkonsulent Mette Fjord Kristensen.

Anbefalinger:

Dokumentationskrav - Myndighederne skal altid tage højde for, at grønlandere i udsatte positioner har vanskeligt ved at opfylde bevis- og dokumentationskrav i Danmark.

Oplysning - Alle myndigheder skal have tilstrækkelig viden om og opmærksomhed på bl.a. sprog- og kulturforskelle mellem Grønland og Danmark.

Tolkebistand - Myndighederne skal altid stille tolkebistand til rådighed for grønlandere i udsatte positioner i sager om bolig og sociale ydelser.

Bolig - Tilknytningskrav i forbindelse med social boliganvisning skal ikke gælde for tilflyttende grønlandere.

Sociale ydelser - Flere typer af social pension skal automatisk overgå til tilsvarende social pension i forbindelse med flytning fra Grønland til Danmark, og mulighederne for udveksling af oplysninger skal forbedres.

Digitalisering - Der skal være bedre adgang til personlig digital hjælp til grønlandere og mere opmærksomhed på deres digitale udfordringer.

Kontanthjælp ved tilflytning - Det skal tydeliggøres, at opholdskommunen er ansvarlig for, at tilflyttende grønlandere får den kontanthjælp, som de er berettiget til. Ankestyrelsen skal som tilsynsmyndighed følge op på dette.

Om rapporten

Rapporten om retssikkerhed for grønlandere i udsatte positioner i Danmark er en del af projektet "Usynlige udsattes retsstilling", som er et treårigt samfundsjuridisk forskningsprojekt, der har til hensigt at styrke retsstillingen for usynligt udsatte i samfundet.

Justitia udgav den 24. juni 2022 forskningsrapporten "Usynlige udsatte i Danmark," som er resultatet af projektets første fase. I rapporten identificeres 15 usynlige udsatte grupper, som i varierende grad lider under manglende retssikkerhed. I rapporten beskrives gruppernes sociale og retlige problemstillinger samt en række vigtige gennemgående problemstillinger, som går på tværs af grupperne.

En af de usynlige udsatte grupper i Danmark, der blev identificeret i baggrundsrapporten, er udsatte grønlandere i Danmark. Som en del af projektets næste fase undersøger og kvalificerer denne rapport de retssikkerhedsmæssige udfordringer, som denne gruppe oplever, og som der bl.a. blev peget på i forskningsrapporten. På denne baggrund fremsættes konkrete forslag til, hvordan gruppens retsstilling kan forbedres på disse områder.

For spørgsmål og kommentarer

Birgitte Arent Eiriksson, Direktør, Justitia

Tlf.: 41103894

E-mail: birgitte@justitia-int.org

Mette Fjord Kristensen, Chefkonsulent, Justitia

Tlf.: 61103183

E-mail: mette@justitia-int.org